

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AVOKATI I POPULLIT
Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës,
trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtërues

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri

Tel/Fax: +355 4 2380 300/319
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr.   **Prot.**
Nr. Dok. 202101459/1

Tiranë ___/___/2022

Lënda: *Rekomandohet përmirësimi i kushteve dhe i trajtimit të të dënuarave/paraburgosurave në IEVP "Ali Demi", Tiranë.*

Drejtuar :   **Znj. Elona DEMOLLARI**
Drejtoreshë e IEVP "Ali Demi"

Z. Admir ABRIJA
Drejtor i Përgjithshëm i Burgjeve

TIRANË

Të nderuar,

Mekanizmi Kombëtar për parandalimin e torturës, trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtërues në vijim Mekanizmi Kombëtar ose MKPT, seksion pranë Avokatit të Popullit, bazuar në neni 19/1 të ligjit nr. 8454, datë 04.02.1999, "Për Avokatin e Popullit", i ndryshuar dhe neni 81 të ligjit nr.81/2020 "Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve", kreu një inspektim në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale "Ali Demi" 325 Tiranë, më datë 03.11.2021, sipas një Plani Inspektimi të miratuar nga Avokati i Popullit. Në përbërje të grupit inspektues ishin znj. Nertila Qafzezi dhe z. Hazbi Selita me detyrë nd/ komisionerë pranë këtij Mekanizmi Kombëtar.

Objektivi kryesor i kësaj vizite monitoruese ishte vlerësimi i kushteve të institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.) 325 "Ali Demi", cilësia e trajtimit të të dënuarave dhe paraburgosurave brenda tij, si dhe masat e marra për zbatimin e rekomandimeve të Avokatit të Popullit të bëra gjatë inspektimeve të mëparshme. Vizita në këtë institucion u zhvillua në një frymë të mirë bashkëpunimi.

Grupi i inspektimit të Avokatit të Popullit u takua fillimisht me titullaren e institucionit znj. Elona Demollari. Nga ana e drejtueses të këtij institucioni në përputhje me detyrimin ligjor, grupit inspektues iu garantua mundësia që të kishin akses, për të kryer vizita në të gjithë ambientet që duhet të monitoronin, si dhe për zhvillimin e takimeve dhe intervistave konfidenciale me të dënuarat dhe të paraburgosurat.

Gjithashtu grupi inspektues i Mekanizmit Kombëtar përgjatë inspektimit i kushtoi vëmendje të veçantë dhe masave të marra nga institucioni mbi parandalimin e përhapjes së virusit Covid-19.

Sipas informacionit dhe nga verifikimi i këtyre masave, rezultoi se zbatohet protokollin shëndetësor për masat anti Covid-19. Në hyrje të institucionit, punonjësi i shërbimit kryente matjen e temperaturës me termometër digjital, si dhe kalohej në urën dezinfektuese, duke evidentuar të dhënat në një libër të veçantë për çdo punonjës dhe vizitor.

Personeli i institucionit, zbatonte me korrektesë masat mbrojtëse, në ambientet e punës me mbajtjen e maskave, duke ruajtur distancimin fizik dhe social, si dhe në mbajtjen e higjienës personale.

Sipas informacionit të marrë procesi i vaksinimit në I.E.V.P. 325 ishte kryer për:

Të Dënuarat të vaksinuara janë gjithësej 24 dhe të pa vaksinuara 3.

Të Paraburgosura të vaksinuara 23 dhe të pa vaksinuara 10.

Urdhrat, udhëzimet dhe protokollin shtesë të Ministrisë së Shëndetësisë, ishin të afishuar në hyrje të institucionit, zyrat e administratës dhe në hyrje të regjimit të brendshëm.

Ishin shmangur ose minimizuar grumbullimet e stafit në rreshtime, mbledhje dhe kontaktet me të dënuarat dhe njëkohësisht ishin dhënë porosi të burgosurave, që mos të krijoreshin grumbullime gjatë orareve të veprimeve të përbashkëta.

Personeli shëndetësor i institucionit për kontrollin e menaxhimin e gjendjes shëndetësore të të dënuarave dhe të paraburgosurave, një herë në javë kishte ushtruar kontrolle mjekësore, rezultatet e të cilave ishin evidentuar në libra të veçantë.

Të dënuarat dhe të paraburgosurat të cilat për arsye shëndetësore kishin shkuar në urgjencën e spitalit apo në klinikë private stomatologjike, pas kthimit në institucion ishin karantinuar 14 ditë (Urdhër i Drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve) në sektorin e observimit, sipas protokollit shëndetësor. Afati i karantinimit kishte mbetur i pandryshuar pavarësisht dinamikës së gjendjes së infektiveve.

Në I.E.V.P. “Ali Demi” 325 Tiranë kishin rifilluar takimet me familjarët kjo sipas Urdhrit të Ministrisë së Drejtësisë Nr.6285/1 datë 11.06.2021 “Për zbatimin e masave për parandalimin e përhapjes së infeksionit të shkaktuar nga Covid-19 në institucionet e Ekzekutimit të Vendimeve Penale”.

Lehtësimi i masave kufizuese në sistemin e burgjeve, është fokusuar në tre drejtime:

1. Rifillimi i kufizuar të takimeve me familjarët, dhe të afërmeve të tyre.
2. Rifillimi i dhënies së lejeve të veçanta.
3. Si dhe rifillimi i aktiviteteve sociale dhe kulturore, në institucionet penitenciare.

Këto masa konsistojnë konkretisht:

1. Rifillimin e lejimit të takimeve të të dënuarve me familjarët, me një takim në muaj duke respektuar distancën e sigurisë, kontrollin shëndetësor, ku familjari është i detyruar të

paraqesë vërtetimin e vaksinimit, ose dokumentin e testit negativ me Covid, me afat 24 orë para apo teste të tjera serologjike që tregojnë se e kanë kaluar infeksionin e Covidit. Gjatë takimeve do të respektohen të gjitha rregullat e tjera anticovid në institucione që do të jenë ende në fuqi. Por gjithashtu do të vijojnë të ruhet praktika e krijuar me komunikimin online me Skype.

2. Rifillimin e dhënies së lejeve të veçanta, në zbatim edhe të udhëzimit të miratuar së fundmi në zbatim të ligjit të ri nr. 81/2020, Udhëzim nr.4, datë 22.01.2021 i ministrit të Drejtësisë, “Për përcaktimin e procedurave të dhënies së lejeve shpërblyese apo të veçanta për të dënuarit”, por kjo situatë do të jetë vetëm për raste mortore gjithmonë sipas parashikimeve ligjore dhe vlerësimit të rrezikshmërisë nga drejtoritë e policisë vendore.
3. Rifillimin e aktiviteteve të përbashkëta, sociale dhe kulturore në mjediset e burgjeve, kjo do të kryhet duke mbajtur në konsideratë dhe duke respektuar distancën e sigurisë dhe rregullat e tjera antikovid, por me qëllim që ti shërbejë rehabilitimit dhe riedukimit të të gjithë personave të cilët ndodhen në institucione, do duhet të rifillojnë këto aktivitete.

Institucioni i Avokatit të Popullit, pasi u njoh me konstatimet e grupit inspektues, ka të drejtën e detyrimit kushtetues dhe ligjor t’ju parashtrijë gjetjet e këtij inspektimi dhe të bëjë rekomandimet përkatëse.

Në bazë të Urdhrit të Ministrit të Drejtësisë Nr. 8927/1, datë 27.09.2018, “Për kategorizimin e institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale”, i ndryshuar, Institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P) 325 është kategorizuar si burg i sigurisë së zakonshme ku ka një seksion sigurie të zakonshme dhe një seksion paraburgimi, me një seksion për gratë e dënuara dhe një seksion për gratë e paraburgosura me fëmijë deri në moshën 3 vjeç.

Ky institucion ka një kapacitet maksimal prej 114 personash. Në ditën e inspektimit, në mjediset e institucionit ishin të akomoduar 78 persona, nga të cilët 43 të paraburgosura dhe 35 të dënuara. Në këtë institucion kishte edhe 2 (dy) shtetase të huaja, përkatësisht 1 (një) me shtetësi Lituaneze dhe nënshtetësi Ruse dhe 1 (një) me shtetësi Kosovare.

Të dhënat e popullimit në këtë institucion për gjashtë mujorin e fundit janë sa më poshtë:

Muaji Qershor janë të paraburgosura 30, të dënuara 30 në total 60

Muaji Korrik janë të paraburgosura 40, të dënuara 31 në total 71

Muaji Gusht janë të paraburgosura 41, të dënuara 36 në total 77

Muaji Shtator janë të paraburgosura 41, të dënuara 34 në total 75

Muaji Tetor janë të paraburgosura 42, të dënuara 35 në total 77

Nga sa më sipër rezulton se nuk ka popullim jashtë kapaciteteve të miratuara.

Organika e Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P) 325 përbëhet nga 97 punonjës, nga të cilët 73 ishin punonjës të policisë së burgjeve dhe 24 punonjës civilë.

Punonjësit civil ishin të ndarë në sektorë për ushtrimin e detyrave si:

- Sektori i burimeve njerëzore dhe shërbimeve me staf, 1 përgjegjës sektori, 1 specialist, 1 kuzhinier, 1 elektromekanik, 1 kujdestar, 1 shofer.
- Sektori Ligjor me staf, 1 përgjegjës sektori, 1 specialist jurist/kartelist, dhe 1 punonjës me tre detyra (sekretar, protokollist, operator).
- Sektori i çështjeve shoqërore me staf: 1 përgjegjës sektori, 1 psikolog, 1 punonjës social.
- Sektori i financës me staf: 1 përgjegjës sektori, 1 specialist finance, 1 magazinier.

Sipas të dhënave dhe informacioneve që u grumbulluan gjatë vizitës inspektuese nëpërmjet intervistave konfidenciale me gratë e privuara nga liria dhe bisedave me stafin e institucionit, rezultoi se: *Rekomandimet e paraqitura nga Avokati i Popullit*¹:

Kishte gjetur zbatim rekomandimi mbi, marrjen e masave për vënien në zbatim të nenit 18 të ligjit nr.69/2012, “Për sistemin arsimor para universitar në Republikën e Shqipërisë”, dhe të ligjit nr.81, datë 25.06.2020, “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve dhe të paraburgosurve”, në mënyrë që të sigurohet përfundimi i ciklit 9 vjeçar të detyrueshëm i grave të pa arsimuara, të këtij institucioni.

Ndërkohë që një pjesë e rekomandimeve të mëparshme të paraqitura nga Avokati i Popullit nuk kishin gjetur zbatim dhe nuk ishin plotësuar:

- ✓ Nuk ishin marrë masat për rikonstruksionin e plotë të godinave të këtij institucioni, si i vetmi institucion i ekzekutimit të vendimeve penale për gratë në Shqipëri, dhe për këtë qëllim duhet të ofrojë kushte dukshëm më të mira dhe trajtim më të denjë të grave të dënuara apo paraburgosura, deri në rikonstruksion të merren masa për eliminimin e problemeve të izolimit të çatave.
- ✓ Nuk ishin marrë masat për riparimin e të gjithë ambienteve të regjimit të brendshëm si dhe riparimin e tualeteve dhe dusheve.
- ✓ Nuk ishin marrë masat për sigurimin e ngrohjes për periudhën e dimrit dhe instalimin në institucion të një sistemi qendror ngrohës, dhe në çdo rast mos kufizimin e kohës së përdorimit të ngrohjes.
- ✓ Nuk ishin marrë masat për eliminimin e rrjedhjes së tavanit në disa prej dhomave të paraburgimit.

Si dhe shihet nga niveli i zbatimit të rekomandimeve të lëna rezultojnë se ndonëse janë pranuar nuk janë adresuar as nga institucioni² dhe as nga Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve. Institucioni i Avokatit të Popullit edhe në vitin 2020 i ka dërguar këtë rekomandim ku kemi kërkuar vëmendje të shtuar institucionale për këtë problem për shkak të kushteve të papërshtatshme infrastrukture.

Institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P) 325 “Ali Demi” kishte nevojë urgjente për riparim dhe mirëmbajtje, për lyerje të dhomave të të dënuarve si dhe eliminimin e lagështirës, e cila ishte e theksuar. U evidentua mungesa e investimeve në ambientet e përbashkëta të jetesës së të dënuarave/ paraburgosurve, të cilat kishin nevojë për riparimin e

¹ Rekomandim nr.K4/I39-2 Nr.Dok 202003075/1 Dt.30/12/2021

² Shkresa me nr. 346 prot., datë 04.06.2021 me lëndë “Kthim përgjigje” nga IEVP “Ali Demi”, Tiranë.

tualeteve, tubacioneve, pajisjeve hidrosanitare, ndriçuesve dhe lidhjeve elektrike sipas standardeve të sigurimit teknik.

Përgjatë bisedës me titullaren e institucionit u informuam se është ngritur ky shqetësim si nevojë emergjente dhe janë adresuar të gjithë problematikat dhe gjetjen e zgjidhjeve sa më të shpejta, por ende nuk ka patur asnjë reagim nga institucionet përgjegjëse. Kërkesat për investime pranë Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve, konkretisht për vitin 2021 janë përcjellë sipas shkresës Nr.581 datë, 15.04.2021 "Kërkesë për investime për projekt buxhetin e vitit 2022-2024, janë kërkesa që realizohen me fonde e procedura nga kjo instancë, pra janë jashtë kompetencave ligjore të institucionit. Në kërkesat drejtuar DPB është pasqyruar gjendja e infrastrukturës së institucionit (tejet të amortizuar, ndërtime të viteve 1970, tërësisht me mbulesë llamarinë dhe pjesërisht me internit), mundësia për një rikonstruksion të përgjithshëm, si dhe kërkesa për pajisje për punë dhe jetesë, pasi edhe këto nuk mund të realizohen nga institucioni. Një kërkesë e tillë është rinisur edhe me shkresë Nr.677 datë 06.08.2021, ku janë drejtuar disa kërkesa për zërin pajisje.

Trajtimi

Grupi i inspektimit, kishte për qëllim mbledhjen e informacionit lidhur me garantimin e të drejtave dhe trajtimin e personave që vuajnë dënimin në këtë institucion, identifikimin e rasteve të dhunës, përdorimin e forcës fizike apo ushtrimit të presionit psikologjik ndaj kësaj kategorie, mënyrën e trajtimit dhe zgjedhjes së kërkesë/ankesave të të burgosurave, procedurat që ndiqen nga komisioni për pritjen e tyre në institucion, komisionin për dhënien e masave disiplinore, aktivitetet e zhvilluara, trajtimin shëndetësor të të dënuarave, cilësinë e ushqimit, furnizimin sipas normativës me detergjente dhe mjete të higjienës personale.

Nga intervistat e zhvilluara me një grup të dënuarash dhe të paraburgosura, grupi i inspektimit nuk evidentoi raste apo pretendime për keqtrajtime dhe tejkalim të forcës fizike nga punonjësit e sigurisë të këtij institucioni. Sikurse ata pohuan në këto intervista, marrëdhëniet e stafit me të burgosurit, janë të mira dhe korrekte. Mekanizmi Kombëtar përgjatë inspektimit u takua dhe me disa të dënuara të cilat më herët kanë bërë ankesa pranë Institucionit të Avokatit të Popullit të cilat janë trajtuar dhe trajtohen me përparësi.

Ankesat e parashtruara përgjatë inspektimit ishin sa më poshtë:

- tharja e rrobave përbënte problem, pasi në dimër ishte shumë e vështirë të thaheshin duke qenë se ambienti i caktuar nuk kishte strehë;
- ankesa mbi lagështirën e theksuar, tavanet që pikonin ujë, çka u verifikua edhe përgjatë inspektimit;
- një numër të konsiderueshëm ankesash ishin të lidhura kryesisht me kushtet e përgjithshme të jetesës në institucion, sipas tyre ky institucion ishte kthyer në të pabanueshëm dhe tashmë përbënte rrezik për shëndetin e tyre;
- puna që duhej kryer nga sektori psiko-social dhe ai i shëndetësor konsiderohej e pamjaftueshme;
- lejen që duhet të merrnin familjarët tek prokurori për të realizuar takimin me to, detyrimin për të marrë leje për të paraburgosurit;

- sigurimin e medikamenteve, të cilat për efekt shpejtësie duhej t'i siguronin nëpërmjet familjarëve, nevoja për mjekim plotësohej nëpërmjet rimbursimit të mjekimit dhe afati kohor për sigurimin e tij kërkonte disa javë;
- kohën e transferimit në gjykata gjatë seancave gjyqësore. Ndonëse gjyqi mund të ishte i planifikuar për pasdreke, ato i dërgonin në gjykatë që në orët e para të mëngjesit;
- për ambientin e dusheve, i cili ishte i hapur dhe pa ndarje;
- ankesa kishte për sasinë e ushqimit që lejohet të sillej nga familjarët. Sasia prej 5 kg konsiderohej e vogël, pasi kishte të burgosura/paraburgosura familjarët e të cilave vinin vetëm një herë në 2 muaj duke qene se jetojnë në qytete larg Tiranës;
- pothuajse të gjitha të dënuarat/paraburgosurat u ngrit shqetësimi mbi shumëllojshmërinë e ushqimit;
- në lidhje me furnizimin sipas normativës sipas tyre shumë të vogël në sasi me detergjente dhe mjete të higjienës personale.

Qëndrimet në këto ankesa do të trajtohen më poshtë.

Masat mbrojtëse.

Në përputhje me standardet e përgjithshme të të drejtave të njeriut, grupi i inspektimit u njoh dhe administroi kopje të dokumentacionit ku ishin të evidentuara praktikat e punës sipas sektorëve, me qëllim vlerësimin e kushteve dhe trajtimin e të dënuarave dhe të paraburgosurave.

Ekspertët fillimisht morën informacion në lidhje me procedurat e ndjekura për pritjen e të burgosurve në institucion, si dhe funksionimin e Komisionit të Pritjes. Nga intervista e zhvilluar me drejtuesen e institucionit, si dhe nga verifikimi i dokumentacionit grupi i inspektimit konstatoi se, procedura e pranimit në institucion zbatohet në mënyrë korrekte dhe regjistrat e dosjet personale të të burgosurve ishin plotësuar sipas rubrikave.

Vëmendje e veçantë ju kushtua mënyrës si funksiononte sistemi i kërkesë/ankesave. Nga verifikimi dhe inspektimi i dokumentacioneve, rezultoi se kërkesat dhe ankesat e të paraburgosurve ishin të regjistruara në regjistrin përkatës dhe ishin të protokolluara. Regjistrat mbaheshin nga sekretaria e institucionit.

Të burgosurat pasi plotësonin një formular kërkesë/ankese e dorëzonin më pas te punonjësit e sektorit psiko-social. Punonjësi i sektorit psiko-social i dërgonte formularët në sekretarinë e institucionit ku protokolloheshin dhe pastaj i kalonin drejtorit të institucionit. Në varësi të natyrës të kërkesë/ankesës, sektori përgjegjës i ngarkuar nga drejtori i institucionit i kthente përgjigje me shkrim, ose drejtori/punonjësit e institucionit zhvillonin takime me të burgosurit sipas rastit brenda afatit 3(tre) ditor.

Sipas shënimeve në regjistër, objekti i kërkesave kishte të bënte me kërkesa për takime me familjarë, kërkesë për takim me avokatë, vizita në spital, ose kërkesa për blerje të ndryshme.

Sistemi i monitorimit me kamera vëzhgimi ishte funksional. Në I.E.V.P. 325 në të cilën ishte e instaluar një DVR dhe pamjet filmike ruheshin për 30 ditë. Mbikëqyrja me kamera ka një efekt parandalues për veprime të kundërligjshme që mund të kryhen, si nga ana e të dënuarave, ashtu dhe nga vetë punonjëset e policisë së burgjeve. Dokumentimi filmik është një material mbi të

cilin mund të konsultohen mjaft të dhëna apo pretendime për trajtimin e të dënuarave dhe të paraburgosurave.

Aparatet e telefonave me kartë, ishin të instaluar në oborret e secilit prej seksioneve në regjimin e brendshëm. Aparatet e telefonave ishin në gjendje pune dhe nga intervistat me të burgosurat, deklaruan se flisnin me familjarët e tyre rregullisht 16 telefonata në muaj. Por, të burgosurat kërkonin që të shtoheshin kompanitë telefonike, pasi nga dy kompani telefonike që operonin në sistemin e burgjeve, aktualisht është vetëm një kompani, gjë e cila ka sjellë si pasojë që të ulen minutat e bisedës (çmimi i kartës i njëjtë) dhe rreth 50% e aparateve telefonik të jenë të bllokuar dhe nuk funksionojnë.

Ndërkohë që në këtë institucion ishte vendosur në dhomën e takimeve me familjarët edhe një post ku të dënuarat mund të kryenin 4 (katër) takime online me familjet e tyre nëpërmjet platformës “Skype” .

Në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale 325 Tiranë, sipas organikës ishin të punësuar 13 të dënuara/paraburgosura, në pozicione pune si sanitare, shpërndarëse ushqimi, mirëmbajtëse, punonjës biblioteke etj. U informuam nga titullarja e institucionit se stafi gjatë muajit tetor 2021 ka informuar të dënuarat lidhur me V.K.M nr.602, datë 13.10.2021 në lidhje me “Për përcaktimin e rregullave të posaçme për punësimin e të burgosurve, kushtet e punës, kohëzgjatjen dhe shpërblimin e saj”, ndaj në vazhdimësi struktura aktuale e organikës së punësimit nuk do miratohet deri në aplikimin e VKM-së së re.

Punësimi i të paraburgosurve/dënuarve parashikohet në nenet 43 dhe 44 të Ligjit Nr. 81/2020, “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”. Në nenin 44 të ligjit të cituar më sipër parashikohet se: “1. I burgosuri ka të drejtën e një shpërblimi mujor për punën e tij. Shpërblimi për secilën kategori caktohet në vlerë të drejtë në proporcion me sasinë dhe cilësinë e punës së kryer dhe organizimin e punës që rregullohet me vendim të Këshillit të Ministrave. 2. I burgosuri ka të drejtë të disponojë lirshëm dyzet për qind të të ardhurave të fituara nga puna.”

Me miratimin e Vendimit nr. 602, datë 13.10.2021, të Këshillit të Ministrave “Për përcaktimin e rregullave të posaçme për punësimin e të burgosurve, kushtet e punës, kohëzgjatjen dhe shpërblimin e saj”³, i cili është botuar në F.Z. nr. 161, datë 15.10.2021, pritet edhe zgjidhja e kësaj problematike, edhe do të monitorohet situata në terren.

Kushtet materiale

Grupi i monitorimit, kishte në fokus të vizitës inspektuese plotësimin e kushteve materiale, si një prej elementeve shumë të rëndësishëm të respektimit të standardeve të jetesës për të burgosurit. I.E.V.P 325 është një institucion i vjetër i krijuar që prej vitit 1976. Infrastruktura e institucionit përbëhet nga godina akomodimi 1 (një) katëshe dhe ambiente ajrimi të jashtme, pa streha mbrojtëse. Ndërtesa e kësaj I.E.V.P.-je, përveç se është e amortizuar, nuk i plotëson

---

³ <https://qbz.gov.al/eli/vendim/2021/10/13/602/ba37b99b-6fca-44f7-9936-c3844ff5a837;q=P%20C3%8BR%20%20P%20C3%8BRCAKTIMIN%20E%20RREGULLAVE%20T%20C3%8B%20POSA%20C3%87ME%20P%20C3%8BR%20PUN%20C3%8BSIMIN%20E%20T%20C3%8B%20BURGOSURVE,%20KUSHTET%20E%20PUN%20C3%8BS,%20KOH%20ZGJATJEN%20DHE%20SHP%20C3%8BRBLIMIN%20E%20SAJ>

kushtet e përshtatshme higjienike e fizike për strehimin e të dënuarve sipas standardeve të përmbajtura në legjislacionin shqiptar por edhe ato të përcaktuar nga CPT, gjendja teknike e godinave të banimit vijon të jetë tejet e amortizuar dhe lagështira të jetë prezente në të gjitha ambientet e kësaj I.E.V.P-je. Përsa më sipër, situata në I.E.V.P. 325 Tiranë është jashtë standardeve, kushtet janë të papërshtatshme dhe me gjithë rekomandimet e vazhdueshme për përmirësimin e kësaj situatë, nuk ka përmirësime të tilla që bëjnë të mundur jetesën dinjitoze për të burgosurat.

Observimi/ veçimi është sektor i rëndësishëm për mbajtjen, kujdesin e veçantë të paraburgosurave të cilat akomodohen rishtazi në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P) 325. Në ambientet e veçimit kishte 3 dhoma për mbajtjen e të paraburgosurave me masë disiplinore. Dhomat u gjendën të lyera me gëlqere, të pastra dhe të pajisura vetëm me një krevat hekuri me dyshek, jastëk dhe batanije. Dhoma mbyllej me derë hekuri me shul me një dritare të vogël të bllokuar me zgarë hekuri. Ndriçimi natyral mundësonte leximin, ndërsa ndriçimi artificial nuk sigurohej i plotë pasi llamba ishte vendosur për arsye sigurie jashtë dhomës. Tualeti i veçimit ishte me sipërfaqe të vogël, kishte dush dhe WC. Bojleri dhe lavamani ishin vendosur në korridorin e dhomave, ku edhe kryhej ajrimi i të burgosurës së veçuar. Duke konsideruar dhe mungesën e orendive bazë të jetesës (karrige, tavolinë) në ambientet e veçimit kjo situatë trajtimit në këto ambiente konsiderohen trajtim degradues dhe jo human i personave të vendosur përkohësisht në këto ambiente dhe duhet të ndryshojë menjëherë. Prej fillimit të pandemisë këto ambiente shërbenin për karantinimin 14 ditor të personave që hynin rishtazi në institucion apo ktheheshin nga gjykatat apo vizitat mjekësore jashtë institucionit.

Mjedisi në të dy regjimet vijon të jetë tejet i amortizuar dhe me lagështirë. Për sa i përket kushteve materiale dhe lagështirës, vihej re një përkeqësim në të dy sektorët si në paraburgim ashtu edhe në sektorin e burgut.

Ambientet e përbashkëta të vizituara gjatë inspektimit në sektorin e të dënuarve janë: çerdhja, dhomat ku mbahen të burgosurat me masë disiplinore “përrjashtim nga veprimtaritë e përbashkëta” (veçimi), seksioni i kujdesit të veçantë (SKV), biblioteka, mensa, kuzhina, tualeti, parukeria, rrobaqepësia.

Theksojmë se prej dt.25 Tetor në institucion kishte filluar mësimi për arsimin 9-vjeçar dhe ambienti i mencës përdorej si klasë përgjatë orëve që zhvillohej mësimi.

Në këtë IEVP, dhomat e banimit janë sipas sistemit të hapur, duke u krijuar mundësi të dënuarave/ paraburgosurave të kenë akses me orare të zgjatura ajrimi në oborret e sektorëve përkatës. Mesatarisht në çdo dhomë kishte 4-6 persona. Dhomat e banimit ishin të përmasave të ndryshme por kushtet brenda tyre ishin tejet të papërshtatshme për të siguruar trajtim njerëzor dhe jo denigrues. Sipas të burgosurave përgjatë ditëve me shin ë dhoma vendosin kova për të pritur ujin që rrjedh nga tavanet e dhomave. Evidente ishte mungesa e dollapëve për mbajtjen e ushqimeve dhe rrobave.

Në institucion **mungonte sistemi qendror i ngrohjes**. Për periudhën e dimrit ngrohja sigurohej vetëm nëpërmjet rezistencave, të cilat lejoheshin të përdreshin një kohë të kufizuar, por sipas të burgosurave në kushtet e një lagështie të theksuar ishte e pamundur që të përballohej i ftohti. Kjo çështje me rëndësi të veçantë për sa kohë në këtë institucion akomodohen edhe të mitur të disa të dënuarave,

Regjimi i të dënuarave kishte një godinë, e cila ishte e pajisur mirë dhe shërbente si çerdhe për fëmijët deri në moshën 3 vjeç. Çerdhja ndiqet 24 orë nga mjeku, infermieri dhe kujdestari. Në godinën e çerdhes ka dhomë qëndrimi për stafin, tre dhoma qëndrimi për të burgosurat me fëmijë nën moshën tre vjeç dhe një kuzhinë. Një dhomë shërben për prindërimin në distancë për të burgosurat me fëmijë mbi 3 vjeç. Dhomat janë të pajisura me orenditë e nevojshme dhe me lodra për fëmijë. Godina e çerdhes ndodhet e veçuar nga dhomat e banimit të të dënuarve dhe në hyrje të saj, janë mbjellë lule. Çerdhja kishte ambiente të mirë organizuara të ndara në katër dhoma për fëmijë:

- një dhomë për nëna me fëmijë;
- një dhomë vetëm për fëmijë;
- një dhomë lojërash;
- një dhomë për edukatore.
-

Të gjitha dhomat ishin të pajisura sipas standardeve me orenditë e nevojshme dhe me materiale shëndetësore e informuese për nënat me fëmijë. Çerdhja kishte një personel prej 5 vetash, të ndarë në 2 edukatore, 2 infermiere dhe një kujdestare.

Ambientet e veçimit përbëheshin nga 2 dhoma për mbajtjen e të dënuarve me masë disiplinore. Dhomat u gjendën të pastra dhe të lyera. Ato ishin të pajisura vetëm me shtrat hekuri. Ndiriçimi natyral nuk ishte i mjaftueshëm, pasi përhapej në dhomë vetëm nëpërmjet një dritareje të vogël me rrjetë teli të derës. Ndiriçimi artificial përhapej i zbehtë pasi për arsye sigurie llamba ishte vendosur në një frëngji në lartësi të murit të mbyllur me zgarë hekuri dhe rrjetë teli. Tuelalet ndodhej jashtë dhomave dhe ishte pajisur me një WC model turk dhe dush, bojleri ishte vendosur brenda tualetit. Ajrimi kryhej nga korridori i dhomave.

Shtrojat (çarçafë, jastëkë e batanije) në shumicën e rasteve siguroheshin nga familjarët. Pajisjet e hotelerisë, të higjienës personale dhe të përbashkët siguroheshin nga institucioni, organizata të ndryshme jo-fitimprurëse dhe nga familjarët e të dënuarve/ paraburgosurave.

Kuzhina ishte e pastër dhe e rregullt, me kampionë ushqimorë të ruajtur në kushte frigoriferike dhe menu javore të afishuar. Mensa ishte e pajisur me orendi si tavolina, karrige, lavamanë dhe rafte, ku secila e dënuar mbante të mbyllura me çelës ushqimet, që i sjell familja. Në mensë ishte vendosur një frigorifer i përbashkët dhe disa frigoriferë personalë.

Në institucion, secili sektor kishte nga një bibliotekë, të cilat ishin të mirëpajisura me libra kryesisht fetarë, orendi si tavolina e karrige, një TV plazma. Këto 2 ambiente shfrytëzoheshin nga sektori i edukimit për aktivitete të ndryshme që zhvilloheshin në këtë institucion. Biblioteka ishte e lyer dhe e pastër. Dritaret mundësonin ndiriçim natyral të mjaftueshëm për të lexuar dhe punuar. Në bibliotekë, përveç orendive dhe rafteve të mbushura më libra kishte edhe një kompjuter funksional, ndërsa në televizor shfaqeshin filma të ndryshëm. Në mur prezantoheshin piktura të të burgosurave si dhe ishte afishuar dukshëm numri i kontaktit të Institucionit të Avokatit të Popullit, Komitetit Shqiptar të Helsinkit dhe D.P. Burgjeve.

Seksioni i kujdesit të veçantë ndodhej midis çerdhes, dhomës së veçimit dhe dhomave të banimit të të dënuarve. Ky sektor kishte dy dhoma dhe oborr.

Parukeria dhe rrobaqepësia ishin të pajisura me orenditë dhe makineritë e nevojshme për të ushtruar këto dy zanate.

Të dënuarat/ parburgosurat mund të praktikonin rritet fetare në dy dhomat që ndodheshin në ambientin e parburgimit, përkatësisht njëra dhomë për fenë myslimane dhe tjetra për fenë katolike/ ortodokse. Të dyja dhomat ishin të plotësuara me bazë materiale dhe literaturë të nevojshme për praktikuesit e feve përkatëse.

Gjatë takimit me të parburgosurat nuk u referuan raste dhune. Ato u shprehën se punonjësit e sigurisë ishin të gjithë të sjellshëm.

Seksioni i parburgimit ka një dhomë veçimi me dritë natyrale dhe dritë artificiale, dhe e pajisur me 2 shtretër me sfungjer. Kubatura e dhomës ishte e vogël dhe e pamjaftueshme për kapacitetin me 4-6 të dënuara. Nga vëzhgimi i dhomave u konstatua se dhomat ku qëndronin mbi 5 të parburgosura ishin të vogla dhe nuk siguronin hapësirën e nevojshme të parashikuara nga rregulloret. Gjithashtu u verifikua se kishte dhoma në të cilat ishin akomoduar 3-4 të dënuara.

Theksojmë se Komiteti për Parandalimin e Torturës (CPT) shprehet se norma minimale e hapësirës për person, në institucione të tilla, është 6 m² për dhomat për një person dhe 4 m² për dhoma me më shumë persona.⁴ Në këtë përcaktim nuk merret parasysh sipërfaqja e tualetit, që mund të ndodhet brenda dhomës. Sipas standardit të Komitetit për Parandalimin e Torturës duhet respektuar dhe distanca ndërmjet mureve të dhomave, e cila duhet të jetë jo më pak se 2 m në gjerësi dhe jo më pak se 2.5 m në lartësi nga dyshemeja me tavanin e dhomës. Në dhomat e inspektuara nga grupi i ekspertëve, u vu re se baza materiale nuk ishte plotësuar si duhej, kishte mungesa në pajisje dhe orendi të amortizuara. U evidentua se shume prej të burgosurave dhe parburgosurave në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P), 325 nuk e konsumonin ushqimin e përgatitur në institucion për shkak se nuk e pëlqenin, duke shpërdoruar një pjesë të konsiderueshme të tij. Mjaft të dënuara kanë pohuar se e merrnin ushqimin nga të afërmit e tyre.

Regjimi dhe aktivitetet

Spektori i çështjeve shoqërore në organikën e tij përbëhej nga: 1 përgjegjës sektori, një psikolog dhe një specialist punonjës social. Dokumentacioni i stafit psiko-social ishte i rregullt dhe i plotësuar me raportet mujore mbi aktivitetin e këtij sektori. Stafi dispononte dosjet psiko-sociale dhe programet individuale të trajtimit për të dënuarat me probleme të shëndetit mendor, për grup moshën 18-21 vjeç dhe abuzuesit me substancat.

Sa i takon mbështetjes psiko-sociale që merrnin të dënuarat/ parburgosurat, gjatë takimit me stafin e sektorit të kujdesit psiko-social, u konstatua se aktivitetet që ofroheshin ishin të pakta dhe përbëheshin kryesisht nga diskutimet në grup për tema sociale, këshillime në ambientet e ajrimit apo në dhomën e improvizuar të takimeve me avokatin kur ajo ishte e lirë. Nga shqyrtimi i dosjeve psiko-sociale dhe dokumentacioneve të tjera të mbajtura nga ky sektor, u vu re se ato ishin të plotësuara relativisht mirë, me shënime periodike mbi takimet dhe aktivitetet ku të parburgosurit merrnin pjesë. Në dosjet ishin përfshirë programet individuale të trajtimit dhe

---

⁴ Albania: Visit 1997 [par.127] Komiteti për Parandalimin e Torturës (CPT) pranë Këshillit të Europës me rastin e vizitës në Shqipëri, në vitin 1997, i ka rekomanduar autoriteteteve Shqiptare:
“Të dënuarit/parburgosurit të akomodohen në dhoma jo me pak se 22 m² në rastet kur vendosen 6 veta në dhomë dhe 10 m² në rastet kur vendosen 2 veta në dhomë. Gjithashtu, dhomat më të vogla se 6 m² nuk plotësojnë standardet minimale për një dhomë burgu dhe duhet të nxirren jashtë shërbimi.

vlerësimet periodike të cilat ishin të plotësuara mirë, me përmbledhjet nga takimet e fundit me të dënuarat, vlerësimet tre mujoreve dhe gjithë dokumentet e tjera mbështetëse.

Gjatë inspektimit u vu re se në I.E.V.P 325, për shkak të pandemisë Covid-19 dhe kufizimit të aktiviteteve, kishin rifilluar të zhvilloheshin trajnime profesionale si kursi i rrobaqepësisë si dhe ai i gjuhës së huaj anglisht. Gjithashtu në këtë institucion ka filluar edhe mësimi 9-vjeçar i detyrueshëm për të burgosurat, mësimi zhvillohej në mensë e përshtatur si klasë dhe aty zhvillonin mësim 9 të burgosura.

Në institucion, shpërndarë nëpër zyra, gjendej dhe një numër i vogël librash, që konsideroheshin si të bibliotekës. Ata vihehin në dispozicion të të paraburgosurave /dënuarve për lexim sipas kërkesave. Të paraburgosurat dhe të dënuarat e regjistruar kishin nga një kartelë personale dhe nëpërmjet saj tërhiqnin dhe dorëzonin librat sipas kërkesave. Në institucion vuanin dënimin dhe shtetase të huaja të cilat kishin vështirësi në komunikim me stafin e institucionit si dhe me marrjen e informacionit ose kryerjes së aktiviteteve të ndryshme si leximi etj. Për këtë arsye është e domosdoshme që kjo problematikë të marrë zgjidhje sa më parë duke ju krijuar mundësinë për mësimin e gjuhës shqipe.

U konstatua se ajrimi ditor zgjaste mjaftueshëm, të dënuarat/ paraburgosurat mund të qëndronin për një kohë të gjatë në ambientin e ajrimit. Vlen për t'u theksuar se një ndër qëllimet e institucioneve të mbyllura penitenciare është riintegrimi në shoqëri të të dënuarave në momentin kur do të lënë burgun. Rregullorja Evropiane e Burgjeve parashikon se “regjimi i ofruar për të gjithë të burgosurit përfshin një program të balancuar veprimtarish. Ky regjim u lejon të gjithë të burgosurve të kalojnë sa më shumë orë në ditë jashtë qelive të tyre, sipas nevojës për një nivel të përshtatshëm të ndërveprimit njerëzor dhe shoqëror”. Shumë prej të intervistuarave në dhoma kërkuan të kenë më shumë aktivitete të përbashkëta edukative ose sportive.

Shërbimi Shëndetësor

Gjatë vizitës në I.E.V.P 325, nga intervistat me të dënuarat dhe paraburgosurat, u konstatuan problematika të lidhura me shërbimin shëndetësor. Ankesat konsistojnë kryesisht në mungesat e medikamenteve. Këto mungesa shpesh mbulohehin me kontributet e familjarëve. Skema e furnizimit me ilaçe funksiononte vetëm për të sëmurët kronikë. Shërbimi stomatologjik kishte probleme për shkak të mungesës së bazës materiale.

Personeli i kujdesit mjekësor në I.E.V.P 325 përbëhej nga 7 punonjës prej të cilëve 1 (një) mjek, 1 (një) farmacist, 1 (një) stomatolog dhe 4 (katër) infermierë.

Mjekja aktuale punonte me kohë të plotë megjithëse për nevoja të institucionit ishte e pamjaftueshme. Një nga qëndrimet e KPT⁵ konsiston se “derisa qëndrojnë në burg, personave të dënuar duhet tu mundësohet qasja te mjeku në çdo kohë, pa marrë parasysh faktin e regjimit të burgosjes së tyre” dhe se “shërbimi shëndetësor duhet të organizohet në mënyrë, që të mundësojë që kërkesat për konsultime mjekësore të ofrohen pa zgjatje të pa nevojshme”. Gjatë inspektimit dhe intervistimeve të të dënuarave/ paraburgosurave, u konstatua se mendimi për shërbimin shëndetësor në përgjithësi ishte pozitiv dhe vlerësohej gatishmëria e stafit si për

---

⁵ KPT raporti për vizitën monitoruese të Shqipërisë në vitin 2018, <https://www.coe.int/en/web/cpt/-/council-of-europe-anti-torture-committee-publishes-albanian-response-to-the-report-on-the-2018-visit>.

vizitat mjekësore në institucion, ashtu dhe për konsultat me specialistë në Institucionin e Veçantë Shëndetësor të Burgjeve dhe në QSUT “Nënë Tereza”, Tiranë.

Në I.E.V.P 325 ndodheshin 12 të burgosura me probleme të shëndetit mendor, trajtimi i të cilave vazhdonte në mënyrë periodike me konsulta psikiatrike të cilat nuk ishin të mjaftueshme ndërkohë që vijonin të merrnin mjekimet përkatëse të rekomanduara nga specialistja. Farmacia ishte e kompletuar, megjithëse kishte ankesa nga të burgosurat të cilat konfirmonin se mjekimin e siguronin nga familjarët me kërkesën e tyre.

Gjatë kontrollit të dokumentacionit të mjekes, formateve të kontrollit mjekësor, regjistrat të vizitave, atij themeltar për kartelat dhe atij të rasteve të evidentimit për dhunë fizike u konstatua rregullsi në mbajtjen e tyre. Kartelat edhe regjistrat që administroheshin nga infermierët rezultuan të plotësuara mirë.

Të gjithë të dënuarat/ paraburgosurat ishin të pajisura me libreza shëndetësore dhe skema e rimbursimit të ilaçeve funksiononte dhe nuk kishte vonesa në zbatimin e saj.

Nga kontrolli i dokumentacionit të stafit mjekësor, u konstatua se kartelat klinike mbaheshin në dollap të mbyllura me çelës në dhomën e mjekut. Gjithashtu u këqyrën regjistrat e vizitave të mjekut, regjistrat e informacionit 24 orësh të infermierëve. Të paraburgosurat dhe të dënuarat ishin të pajisura me libreza shëndetësore. Skema e furnizimit dhe rimbursimit të ilaçeve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P) 325 sipas kontratës tre palese me ISKSH, depo farmaceutike nuk funksiononte. Blerja dhe sigurimi i ilaçeve sigurohej përkohësisht nga blerjet e drejtpërdrejta nga fondi i siguruar nga D.P. Burgjeve. Nga ky fond kryhej edhe blerja e medikamenteve të urgjencës.

Për sa më sipër dhe në mbështetje të pikës 3, të nenit, 63 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, ku thuhet se: “Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa kur vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga administrata publike”; të nenit 21, germa “b” të ligjit nr. 8454 datë 04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, i ndryshuar, ku thuhet se: “Avokati i Popullit paraqet rekomandime për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ, që, sipas tij ka shkaktuar shkelje të të drejtave dhe lirive”, si dhe në bazë të Nenit 81/2 pika “b” të ligjit Nr. 81/2020 “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”, paraqet rekomandime për organet përkatëse, me qëllim që të përmirësohen trajtimi dhe kushtet e individëve që u është hequr liria dhe të parandalohet tortura, trajtimi ose dënimi i egër, çnjerëzor ose poshtëruar.

REKOMANDOJMË:

- 1. Marrjen e menjëhershme të masave për rikonstrukcionin e plotë të godinave të këtij institucioni, në të cilën të burgosurat qëndrojnë në kushtet e një trajtimi çnjerëzor dhe degradues. Si i vetmi institucion i ekzekutimit të vendimeve penale për gratë në Shqipëri, institucionet përgjegjëse duhet të kenë si qëllim prioritar sigurimin e kushteve minimale për një jetesë dinjitoze dhe një trajtim sa më të denjë.**

2. Marrjen e menjëhershme të masave për riparimin e të gjithë ambienteve të regjimit të brendshëm si dhe riparimin e ambienteve të tualeteve.
3. Marrjen e menjëhershme të masave për sigurimin e ngrohjes për periudhën e dimrit dhe instalimin në institucion të një sistemi qendror ngrohës, dhe në çdo rast moskufizimin e kohës së përdorimit të ngrohjes.
4. Marrjen e masave për të kryer një punë sa më proaktive dhe dhënien e shërbimeve shëndetësore me cilësi nga sektori psiko-social dhe ai i shëndetësor në këtë institucion.
5. Marrjen e masave për krijimin e mundësisë për mësimin e gjuhës shqipe si një nga aktivitetet për të burgosurat e huaja që vuajnë dënimin në këtë institucion.
6. Marrjen e masave për rritjen dhe garantimin e cilësisë dhe larmisë së ushqimit.
7. Marrjen e masave për furnizimin sipas normativës me detergjente dhe mjete të higjienës personale.

Për qëndrimin dhe masat që do të merrni në zbatim të këtij rekomandimi, të vihemi në dijeni brenda afatit 30 ditor sipas nenit 22 të ligjit nr. 8454, datë 04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, i ndryshuar.

KOMISIONERE

Ermonela XHAFA